

Бисерка Велева

b.veleva@uni-sofia.bg

Софийски университет „Св. Климент Охридски“, България

<https://orcid.org/0000-0002-0988-0118>

За преподаването на български език и култура в Института по славистика към Йенския университет „Фридрих Шилер“

ABSTRACT: *Veleva Bisserka, About the Teaching of Bulgarian Language and Culture at the Friedrich Schiller Institute of Slavic Studies at the University of Jena*

How can an experiment illustrate the level of acquired language skills, address some of the peculiarities of teaching and learning? This article reveals the place of diminutive nouns in studying Bulgarian. The study was done with German students at the Institute of Slavic Studies at the Friedrich Schiller University of Jena who studied Bulgarian. The observations and analysis of the experiment, as well as the findings, can serve as a criterion for determining the level of language skills and competences of the students, judging by whether and to what extent they are able to recognize the category of diminutive in Bulgarian, expressed by the noun, even some of them can "perceive" its various nuances. The purpose of the study is to consider the role of diminutive nouns in the process of foreign language learning in order to achieve a better desired effect. In this sense, the conclusions drawn from the study would enrich the methodology of teaching foreign languages in theoretical and practical terms.

KEYWORDS: Foreign Language Teaching, Bulgarian, Diminutive Nouns

1. Увод

При проучване на умалителността в различните езици се установят интересни факти, които могат да имат отношение и към обучението по чужд език. В настоящото изследване се прави оценка на ролята на умалителните съществителни в чуждоезиковото обучение като критерий за качеството на

езиковите умения и компетенции, които придобиват обучаваните. Това особено се отнася за усвояването на българския език от чужденци. Интересен е отговорът на въпросите дали и доколко учащите са в състояние да разпознават категорията *умалителност* в българския език, изразена чрез съществителното име, умеят ли да „долавят“ различните ѝ нюанси.

Предприемането на такова проучване изисква да се осигурят съответните предпоставки, още повече, ако се има предвид и съставянето на методика в тази насока. Тези условия включват отлично познаване на: а) същността и особеностите на умалителността като семантична категория, б) комплекса от езикови средства, с които се изразява умалителността в родния и чуждия език, в) равнището и качеството на езикова компетенция на чужденците, които изучават български език като чужд и др. Създаването на тези предпоставки изисква учащите да бъдат добре запознати със словообразователните възможности на чуждия език, още по-добре ще е, ако това е извършено в съпоставителен план с родния, а на по-следващ етап те трябва да развият у себе си уменията за разпознаване, отчитане и анализиране на езиковите и извънезикови средства и способности, с които изходният и целевият език разполагат за изразяване на умалителността. В това се състои *лингвистичният* аспект на проблема.

Известно е, че за всички, които изучават чужд език, основна трудност представлява правилното и навременно ориентиране сред многообразието на чуждоезиковите изразни средства. Това твърдение се доказва с аргумента за функционалността на умалителната дума, чиято основна характеристика е нейната *производност*, способността ѝ да възниква и да се реализира „като вторична (мотивирана) еднословна номинационна единица с ономасиологична структура, от чиято база и признак се конструира нейното лексикално значение“ (Радева, 2007, 270). Това условие е общовалидно за умалителността в различните езици. Друга съществена характеристика на умалителността в езиците е двустранната референция на деминутивните продукти: а) според отношението към разностранната извънезикова реалност, от където произтича номинационната им функция, б) чрез анализ на сложните структурни взаимоотношения между средствата, които са се развили в различните езици. Тук става дума за „взаимната мотивационна детерминираност между умалителните и останалите лексикални единици“ (Радева, 2007, 270–271), както и за многообразието и несъответствията между отделните езици, които се тълкуват с обстоятелството, че „различните човешки колективи по различен начин са могли да обединят данните от опита си и по съответния начин да внесат това обединяване в значението на думите на своите езици“ (Маслов, 1987, 101). Това са моменти от теоретико-изследователската страна на въпроса, достатъчно популярна в езиковедската литература, така че тук няма да я обсъждам по-подробно.

Схващания, като „Българският език, както и въобще славянските езици, се отличава със значителен брой наставки за израз на различни степени на умалителност и гальовност при съществителните имена.“ (Андрейчин, 1978, 99), споделят и други българистични езиковеди, които се занимават

с проблемите на умалителността (Димитрова, 1959, 269; Кръстев 1976; Васева, 1994 и др.).

Макар обхватът и многообразието от форми и употреба да не достигат нивото на същите в българския език, днес в немския език също се регистрират и използват различни езикови средства за изразяване на умалителност. Такъв е смисълът на твърдението на Катрин Муц за употребата на деминутивите в немския език, според която в определени речеве ситуации и видове текстове (Mutz, 2000, 40) явлението деминутивност е „доста широко разпространено“ (2000, 141).

Това изследване има обаче за цел да се проучи практическата страна на проблема и да се потърси отговор на въпроса в посока провеждане на чуждоезиковото обучение. В конкретния случай се анкетира немски студенти, които изучават български език, за да се установи дали, в зададени откъси от български и немски литературни текстове, те могат и до каква степен да открият и анализират явлението умалителност при съществителните имена. Така основният проблем на проучването придобива следната формулировка: *по какъв начин умалителните съществителни в езика могат да повлияят обучението по чужд език, като го затруднят или поощрят?* В чуждоезиковото обучение за успешен урок се приема онзи, при който комуникативната функция се постига със средствата на чуждия език и в непрекъсната поредица от разнообразни, симулирани или спонтанни ситуации на чуждоезиково общуване, както между обучители и учаци, така и само сред учаци. В началната си фаза чуждоезиковото обучение се характеризира с чести прояви на междоезикова интерференция, изразена в „пренасяне на особености от родния език върху изучавания чужд език“¹. Това влияние може да бъде положително или отрицателно и затова съществува необходимост „от един поглед към съответствията и различията при езиковите явления в родния и чуждия език, [...] което е възможно чрез синхронните съпоставителни изследвания“ (Рачева, 2007, 18).

Анализ и решения на поставения проблем се търсят и разработват от науки, като *психолингвистиката* и *социолингвистиката*. Важни въпроси, напр. по проблемите на речевата комуникация между възрастни и деца, предизвикват спорове и многобройни научни разработки сред психолингвистите през седемдесетте години на XX век. През деветдесетте години на миналия и в началото на нашия век, след усърдна работа, някои изследователи могат да отчетат положителни резултати, като достигат и до задоволителни отговори. Сред особено цитираните в областта на психолингвистичните изследвания през този период са американските лингвистики В. Кемпе, П. Й. Брукс и Л. Пирот (Кемпе 2001). Значителното им количество публикации свидетелстват за все още активната им научна дейност в тази насока. В България през 2005 година

¹ Универсален речник (OnlineRechnik.com), *интерференция*, <http://www.onlinerechnik.com/duma/%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%8F>. 20.08.2020.

Юлияна Стоянова издава статията си „Функции на деминутивите в общуването между възрастни и деца“ (2005, 804–820). Функцията на деминутивите, „поради своята семантика специализирана за изразяване на конотации“ (2005, 806), авторката анализира в *психолингвистичен* и *социолингвистичен* аспект. За анализ на деминутивите, чиято функция е „да изразяват афект“, Ю. Стоянова взема предвид *социолингвистичната теория* на Р. А. Хъдсън (Hudson 1980) за т.нар. *регистри*, които представляват специфични вариации на езика, според мястото и неговата употреба, и опростения регистър *Baby talk* на лингвиста-ориенталист Ч. Фергюсън, известен като един от основателите на социолингвистиката (Ferguson, 1977, 219–236).

Това, че обучението по чужд език трябва да се анализира и в *социолингвистичен* аспект, се защитава и от факта, че немският език, освен в Германия и Австрия, се говори като официален в Швейцария, Лихтенщайн, отчасти и в Люксембург.

2. Същност на изследването

За установяване на ролята на деминутивите в часа по чужд език служи експеримент, проведен през втория семестър на учебната 2004/5 година, чиито участници бяха немски студенти към Института по славистика на Йенския университет „Фридрих Шилер“, Германия. Те учеха български като първи или втори чужд език². Общият им брой беше осемнадесет, според нивото им на владеене на български език, те бяха разделени на две групи – начинаещи и напреднали. Начинаещите студенти, с ниво А1-А2, обособиха група, условно обозначена като Н1³, състояща се от десет студенти, а другите осем души с ниво В1-В2, бяха включени към група Н2.

Входната информация при експеримента бяха откъси от подбрани художествени текстове, съдържащи умалителни лексеми. Обща черта на всички предварително подбрани текстови фрагменти беше различната им жанрова и стилистична специфика. Текстовете, които студентите трябваше да оценят, бяха кратки пасажи от следните литературни произведения: а) на *немски* език и преводите им на български, съответно новелата *Тонио Кръозер* на Томас Ман (1964) – (Mann, 1980), приказката *Снежанка* от Братя Грим (1983) – (Grimm, 1977), романа *Хомо фабер* на Макс Фриш (1981) – (Frisch, 1976), романа *Съдията и неговият палач* на Фридрих Дюрнемат (1968) – (Dürrenmatt, 1978)

² Експеримента проведох в рамките на едногодишната ми работа като гост-преподавател по български език и култура на посочените студенти в Института по славистика на Йенския университет „Фридрих Шилер“, Германия.

³ За съкратеното название на групите служи първата буква от езика, който е роден за участниците в теста, съответно Н от *немски език*, а цифрата се свързва с нивото на владеене на чуждия език, съответно 1 за *начинаещи*, а 2 за *напреднали*.

и б) на *българските* оригинали и преводите им на немски език, съответно *Бай Ганю* на Алеко Константинов (1999) – Konstantinow (1974), приказки от Ангел Каралийчев (1975) – Karalijtschew (1987), новелата *Крадецът на праскови* на Емилиян Станев (1976) – Stanev (1967) и разкази на Чудомир (1990) – Tschudomir (1971).

Към текстовете студентите получиха по шест въпроса, отнасящи се до формалната и функционална страна на всички видове деминутиви, не само на съществителните имена, напр. относно отличителните белези на умалителните съществителни в български (немски) език, ролята на контекста и под. В помощ на анкетираните подадох оценъчна скала, която съставих предварително, за отчитане на експресивния компонент, вложен в някои от умалителните съществителни. Скалата представляше различни функции на умалителността, разширена със съответните ѝ нюанси в положителна посока, като *одобрение, гальовност, симпатия, възхищение* и т.н., съотв. в отрицателна, като *съжаление, снизхождение, пренебрежение, насмешка, ирония* и др. Участниците в теста имаха право да направят избор между текстовете, като изискването бе да разгледат общо по три текста, два български и един немски.

3. Специфични белези на умалителните съществителни

Ако се направи обобщена характеристика на *умалителните съществителни в съвременния български език*, то спецификите на умалителните се дължат най-вече на умалително-гальовните наставки за имена от мъжки род *-ец, -че, -енце, (-ченце), -е, -ле*. За изразяване на умалителност и гальовност при съществителни имена от женски род служат наставките *-ица, -(ч)ичка, -(чичка), -чица, -че (-иче), -ченце, -е, -ле*. Умалително-гальовните наставки за имена от среден род са *-це, -енце, -ице*. Промяна на граматичния род се наблюдава при *-че, -иче, -ченце, -е, -ле*: Наставките *-че, -ка* „изразяват предимно физическо умаляване“, *-ле* „съдържа пренебрежителен оттенък“. При *-ец, -ица -чица, -це* „гальовният оттенък преобладава над умалителния“, наставката *-ице*, както и удвояването на наставките *-ченце, -ичка, -чица, -чичка, -ченце* се свързва със засилване на умалителността (Андрейчин, 1978, 100–102).

В *съвременния немски език* основните „морфологични характеристики при умалителността са суфиксите *-chen, -lein, -ke, -el/-erl, -le/-la/-li*, които променят граматическите родове в среден род и употребата им е подчинена особено на регионален принцип“. В. Флайшер твърди, че суфиксите *-ette, -i, -y -ine -it* (м.р.) са от чужд произход (Fleischer, 1995, 179–181), според Й. Ербен (Erben 2000, 86) суфиксът *-i* е немски (Duden, 2009, 731). В южнонемските региони предимно се използват наставките *-el/-erl* (на територията на Южна Германия и Австрия), *-le/-la/-li* (основно в Швейцария), при личните имена често без преглас на основната гласна. Основен белег на посочените суфикси,

с изключение на *-el* в м.р. и ср.р. и *-ling* в м.р., с пейоративно значение (Wellmann, 1975, 124–5), е, че при умалителните съществителни променят граматическите родове на произвеждащата основа от трите рода в среден род. По-рядко срещаният суфикс *-ke* има севернонемски произход. Суфиксът *-i* се появява в деривати от м.р. (*Vater – Vati*) и ж.р. (*Oma – Omi*) за образуване на хипокористични (гальовни) форми на обръщение, при личните имена (*Jen – Jensi, Gisela – Gisi*) и фамилните имена (*Schanze – Schanzi*) (Duden, 2009, 723), *-iko, -ke, -el, -z* (Schmidt, 1959, 249). Днес при употребата на немското съществително име най-често срещаният словообразователен модел е *композицията*, следвана от *деривацията*. На субстантивните непосредствени конституенти се падат около 78 % от всички части на речта (Duden, 2009, 657, 710). Дуден посочва като афикси с възможна модифицираща функция за изразяване на умалителност следните конфикси: *Kleinst–* (*Kleinststaat*), *Liliput–* (*Liliputformat*) *Mikro–* (*Mikroklima, Mikrowelle*) *Mini–* (*Miniauto*), *Zerg(en)–* (*Zwergenstaat*) (Duden, 2009, 684, 732).

4. Коментар на експеримента

Получените резултати се анализират в два аспекта.

А) Формален аспект

Най-важните изводи за проучването с *немските студенти* се свеждат до следното:

а) при група Н1 със значителна помощ бе възможно да се открият умалителните съществителни, най-вече при успоредно четене на българския текст с превода на немски,

б) по-лесно се откриваха деминутиви на *-че, -(ен)це* или *-(ч)ица* и *-ка*, изключват се случаите на омонимия на суфиксите (напр. при *-ка*),

в) другите умалителни суфикси в българския език нелеко се откриваха и от участниците в групата на напредналите, Н2,

г) фонологичните промени, характерни за образуване на българските деминутиви, напр. палатализирането на *z, k, x* в *ж, ч, ш*, двете групи студенти осъзнаваха благодарение на изучаване на глаголните форми, но не ги отчитаха като белег на процеса на деминуация,

д) при съпоставяне на оригиналните текстове със съответните им преводи за немските студенти повече проблеми създаваха българските текстове, както оригиналните, така и преводните, заради наличието на почти два пъти повече и по-разнообразно проявени форми на умалителността, но и поради богатата палитра от конотативни и експресивно-оценъчни нюанси на българските умалителни. Това беше и най-съществената трудност за тях.

Б) Функционално-семантичен аспект

През последните четиридесет години все повече в психо- и социолингвистичен план сред проучванията на езиковеди, психолингвисти и социолингвисти (Кемре, 2001; Стоянова 2005 и др.) се лансира идеята за положителната роля на умалителните, чиято роля се забелязва и в онтогенезата на човешкия език. Слобин подчертава в студията си *Когнитивни предпоставки за развитието на граматиката* значението на деминутивите в езика на децата в етапа преди овладяване на морфологичните закони на родния език. Умението на децата да употребяват умалителни в речта си американският психолингвист уподобява на вид „игра“ с думите в майчиния език и свързва това явление с оперативния принцип, формулиран от него по следния начин: „*Фонологичните форми могат систематически да се променят*“ (Slobin, 1973, 175–208)⁴.

На основата на принципите в контрастивистиката според Ларсен-Фриман (1975, 409-430) и Лонг (2006) предпоследни в йерархията по трудност са така наречените *конвергентни форми*, при които на две от родния език съответства една в чуждия.

5. Заключителни думи

Целта на изследването бе да се определи мястото на умалителните съществителни в чуждоезиковото обучение и да се определи ролята им при усвояването на чужди езици. Конкретните наблюдения, изводи и обобщения от направеното проучване, могат да се формулират така:

5.1. Общи изводи

Участниците в анкетите по текстовете:

а) показаха по-добри умения при разпознаване на формалните и задоволителни при формулиране на функционално-семантичните компоненти на умалителните съществителни,

б) установиха наличие на експресивен елемент в съдържанието на някои деминутиви,

в) доловиха ролята на контекста в лингвистичен и извънезиков смисъл,

г) определиха оттенъците на експресията въз основа на предложената оценъчна таблица, но със значителна помощ,

д) по отношение на ролята на умалителните в езиковия контекст, повечето от тях с усилия свързваха употребата на умалителността със субективното отношение на героите или на автора към лица или събития.

⁴ Цитат по Стоянова (2005, 816).

5.2. Значение

Наличието на формална асиметрия между езиците поражда трудности при усвояването на определени чуждоезикови структури. Умалителните съществителни, въобще деминутивите, не правят изключение от това правило. При тях асиметрията се реализира на словообразователно ниво. По този въпрос в науката за езика битува мнението, че дадена чуждоезикова структура се усвоява по-леко, когато съответната ѝ парадигма в родния език е по-сложна, и обратно. Това се отнася и за умалителните, които могат да играят съществена роля при изучаването не само на български език, но и на други чужди езици. При съпоставяне на парадигмите на една и съща езикова структура, изведени от контекстите на различните езици, могат да се обособят следните случаи:

а) по-богато развитата суфиксалната система на умалителните съществителни в българския език *затруднява* чужденците при осмисляне на деминутивите, особено на функционално-семантично равнище, оттам и при тяхното усвояване и употреба, което се налюдава при обучение на чужденци с майчин език, който разполага с по-бедно развита парадигма на умалителните, както е в немски, френски, английски и др.,

б) обратният вариант се наблюдава, когато чуждият език превъзхожда българския в този аспект, напр. съпоставен с руски език, българският език се оказва с по-бедно развита суфиксална система на умалителните съществителни, което би породило някои затруднения у българите, но при добро познаване и използване на умалителните в родния език и подходяща методика на преподаване на чуждия език, биха се постигнали добри резултати и това би подпомогнало, в не малка степен, овладяването на чуждия език.

5.3. Особенности

Някои немски студенти могат да опростят парадигмите на българските умалителни съществителни, при което се регистрират лексеми с необичайна за българския език форма или употреба. Това е „отрицателният” ефект на междуетиковата асиметрия, където доминираща се оказва езиковата компетентия по роден език. Наличието на подобен вид *свърхгенерализация на езикови модели* при изучаването на чужд език трябва да се приеме за нормално и логично от психолингвистична гледна точка, както се получава при овладяването на майчиния език от децата.

5.4. За целите на ЧЕО

В теоретичен и практически смисъл получените резултати от изследването и направените обобщения биха имали приносен характер:

а) в *лингвистичен аспект* – като граматически завършени форми парадигмите на умалителните съществителни спомагат за усвояване и усъвършен-

стване на правилата и законите на чуждата граматика, което служи на целите в обучението по чужд език, още по-добре би било, ако се прави в съпоставка с родния език,

б) в *социолингвистичин аспект* – умалителните съществителни имена внасят елементи на човешкото познание, с което допълват информацията на учащите *за* и *по* езика, който изучават, за народа, носител на този език, за неговото обществено и културно-историческо развитие, за неговите традиции, бит и научна мисъл,

в) повишава *мотивацията* – чуждоезиковото обучение води до по-добри резултати при учащите, когато акцентът се поставя върху познавателния характер на деминутивите с нееднаква честота на употреба в различните езикови ситуации, което се наблюдава при извършване на анализ на различни текстови жанрове.

5.5. Обобщения

Съпоставителният анализ на положителните резултати и допуснатите грешки от участниците води до важни изводи за ролята на умалителността в обучението по чужд език:

А) Употребата на умалителните лексеми *играе важна роля* не само при усвояването на родния език, но и при реализиране на чуждоезиковата комуникация – факт, който може да се констатира при обучението по чужд език.

Б) Обективните причини за това имат *типологичен характер*; те се откриват в съхранената богата суфиксална система за изразяване на умалителност във всички славянски езици, в повечето романските езици, напр. испански, италиански и румънски, така също в албански, или като резултат на прехода от синтетичен към аналитичен езиков тип на изразяване на умалителността, както това може да се наблюдава в посока от немски, през френски, английски до скандинавските езици.

Библиография

- Андрейчин, Л. (1978). *Основна българска граматика*. София: Наука и изкуство.
- Братя Грим (1983). *Избрани приказки*. Прев. Д. Стоевски. София: Народна младеж.
- Васева, Ив. (1989). *Стилистика на превода*. София: Наука и изкуство.
- Васева, Ив. (1994). *Значение и стилистична употреба на умалителните съществителни в съвременния български език*. „Съпоставително езикознание”, №2/ХІХ, с. 30-40.
- Велева, Б. (2015). *Контрастивен анализ на деминутивите в немски и български език (Умалителни съществителни имена)*. Автореферат на дисертация. [chromeextension://ohfgljdgelakfkefopgkclcohadegdpjf/http://digilib.nalis.bg/dspviewerb/srv/image_singpdf/efcc6306-b611-42d2-9dca-0722cc906ef3](http://digilib.nalis.bg/dspviewerb/srv/image_singpdf/efcc6306-b611-42d2-9dca-0722cc906ef3). 20.08.2020.

- Димитрова, М. (1959). *Умалителните имена в книжовния български език*. В: *Известия на ИБЕ*. Кн. VI. София: Издателство на БАН, с. 258-319.
- Дюренмат, Фр. (1968). *Съдията и неговият палач. Новели*. Прев. Г. Георгиев. София: Народна култура.
- Каралийчев, А. (1975). *Български народни приказки*. 1 т. София: Издателство „Народна младеж“.
- Константинов, А. (1999). *Бай Ганю*. Велико Търново: Слово.
- Кръстев, Б. (1976). *Умалителността в българския език*. София: Народна просвета.
- Ман, Т. (1964). *Новели*. Прев. Д. Стоевски. София: Народна култура.
- Маслов, Ю. С. (1987). *Введение в языкознание*. Изд. втор., перераб. и доп. Москва: „Высшая школа“.
- Радева, В. (2007). *В света на думите. Структура и значение на производните думи*. София: УИ „Св. Кл. Охридски“.
- Рачева, Т. (2007). *Приложимост на съпоставителните изследвания в ЧЕО. Умалителните съществителни имена в контраст – немски и български език*. В: *Съвременно образование и чужд език*. Велико Търново: УИ „В. Търново“, с. 18-23.
- Станев, Ем. (1976). *Избрани повести и разкази. Делници и празници 1933-1940 г.* София: Отечество фронт.
- Стоянова, Ю. (2005). *Функции на деминутивите в общуването между възрастни и деца*. В: *Litera scripta manet. Юбилеен сборник по случай 65-год. на проф. В. Радева*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, с. 804-820.
- Фриш, М. (1981). *Хомо Фабер*. Прев. В. Константинов. Пловдив: Христо Г. Данов.
- Чудомир (1990). *Еди-как си. Весели разкази и одумки*. София: Български писател.
- Duden (2009). *Grammatik der deutschen Gegenwartssprache*. In: *Der Duden in 10 Bänden*. Bd. 4., 8. Aufl. Mannheim: Dudenverlag.
- Dürrenmatt, Fr. (1978). *Der Richter und sein Henker*. (Roman). 4. Aufl. Leipzig: Verlag Philipp Reclam jun.
- Erben, J. (2000). *Einführung in die deutsche Wortbildungslehre*. 4. Aufl. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Ferguson, Ch. A. (1977). *Baby Talk as a Simplified Register*. In: Snow, C. E., Ferguson, Ch. A. (Eds.). *Talking to the Children: Language Input and Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 209-236.
- Fleischer, W. (1995). *Wortbildung in der deutschen Gegenwartssprache*. Irmhild Barz. 2. Aufl. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- Frisch, M. (1976). *Homo faber. Ein Bericht*. In: *Gesammelte Werke in zeitlicher Folge*. Band IV. Berlin: Suhrkamp, s. 7-130.
- Grimm, J. u. W. (1977). *Märchen der Brüder Grimm*. Berlin: Kinderverlag.
- Hudson, R. A. (1980). *Sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Karalijtschew, A. (1987). *Bulgarische Volksmärchen*. Band 1. Übers. von Lotte Markowa. Sofia: Swjat.
- Kempe, V. (2001). *How Can Child-Directed Speech Facilitate the Acquisition of Morphology?* In: Almgren, M., Barrena, A., Ezeizabarrena, M.-J., Idiazabal, I., MacWhinney, B. (Eds.). *Research on Child Language Acquisition: Proceedings of the 8th Conference of the International Association for the Study of Child Language*. Medford, MA: Cascadilla, pp. 1234-1247.

- Konstantinow, A. (1974). *Bai Ganju, der Rosenöhlhändler*. (Hrsg. von Norbert Randow). Übers. aus dem Bulg. Georg Adam, Hartmut Herboth und Norbert Randow. Leipzig: Verlag Philipp Reclam jun.
- Larsen-Freeman, D. (1975). *The Acquisition of Grammatical Morphemes by Adult ESL Students*. „TESOL Quarterly“, Vol. 9, pp. 409-430.
- Long, M. H. (2006). *Problems in SLA*. New York & London: Routledge.
- Mann, Th. (1980). *Der Tod in Venedig*. Erzählungen. 1. Aufl. Berlin und Weimar: Aufbau-Verlag.
- Mutz, K. (2000). *Die italienischen Modifikationssuffixe: Synchronie und Diachronie*. Berlin- Bern-Wien: Lang.
- Schmidt, W. (1959). *Deutsche Sprachkunde: Ein Handbuch für Lehrer und Studierende*. 2. Aufl. Berlin: Volk und Wissen.
- Slobin, D. I. (1973). *Cognitive Prerequisites for the Development of Grammar*. In: Ferguson, Ch. A., Slobin, D. I. (Eds.). *Studies of Child Language Development*. New York: Academic Press, pp. 173-208.
- Stanev, E. (1967). *Der Pfirsichdieb*. Novelle. Übersetzung von Hildegard Grančarova. Leipzig: Insel.
- Tschudomir (1971). *Humoristische Erzählungen. Aus dem Bulg.* übersetzt von Erika Moskova. Sofia: Sofia-Press.
- Wellmann, H. (1975). *Das Substantiv*. In: *Deutsche Wortbildung. Typen und Tendenzen in der Gegenwartssprache*. 1. Aufl. In: *Sprache der Gegenwart*. Bd. XXXII. 1. Aufl. Düsseldorf: Pädagog. Verl. Schwann.